

עין משפט
גד מצוה

ח א מיי פֿיד מהלסט צטוהט מ' טוש'ע ייִד פֿי שטח סעף [א] זן ד:
ב ב מיי פֿיד מהלכות יוטס הלכה זי מ' טוש'ע אה״ע סימן קט סעיף ט:
י ג מיי פֿיד מהלסט צטוהט ה'י טוש'ע ייִד פֿי שטח סעף ז:
יא ד מיי שס פֿיז הלכה ז:

◄►

שיטה מקובצת

א[יולדת למקוטעין והבא:
ב מקפלוני לגמריה לא אמרין מקצת היום ככולו לסבריה אמרין מקצת היום ככולו:
ג וילדות נרשש עליהם קי להורות כי לפיִד ראוי למחקי:
ד איפרי אמרי רבי יהושע סבר הלך אחר רוב בהמות ורוב בהמות איני חולבות ואיִך וילדות וואי מקרא חלבה מילד ילדה ור״ע סבר חיישין למיעוטא ועל חיבות החולבות אע״פ שאנין יולדות נרשש עליהם קי להורות כי לפיִד ראוי למחקי:
ה איפרי אמרי רבי יהושע סבר הלך אחר רוב בהמות ורוב בהמות איני חולבות ואיִך וילדות וואי מקרא חלבה מילד ילדה ור״ע סבר חיישין למיעוטא והתנאי:
ו ראיתי גריה שעישרה בתוך שנתה ולמה לי:
ז מדיה גריה עד דיה והתנאי ברף כ״א איני מפ״י רש״י והוא מקצת מפ״י הרגמ״ה ומקצת מפ״י רש״י ואינו יכול לעמוד עליו:
ח מנייה בין ריש לתיק:
ט דאפוילו לרבי מאיר אות ר נמחק:
ען איש משום דמיעוט דנבלטים מאי רש״י אשתו משום דסמיכין מיעוט דחיים לחזקת אשת איש וגם:
עא ומאי קושיא בההיא:
עב דכיון דאשכח ברייהיא ין בבכורה רש״י חולין במעי אמו והך חזקה ערישא טפי דאיכא חזקה חזקת מתוך דלא מפקא ליה מיד הפעלים אז:
עג כר״מ דאמרינן לר״י יוחנן למעוטי מוריס ונביתות בית:
עד חוליקן אמרין דרבי יוחנן:
עז דלא חיישי למיעוטא:
עח אלא הרשע לבדו:
עט דלעולם כדקאי דמילתא ין גמליאל לא סבר:
פ ילדה כמכל דחלב אינו פוטר אלא בעיקר מילתיה הוא דפסיק כוונה:
פא דלא מרחמא אייִכ ילדה ונקא:
פב לא דפסקין לקמן הלכת:
פג דרשב״ג אדרשב״ג דאמר:
פד ומפרש בפ״ ר יליעזר דמילה וחביבות אם לא כלומר נמחק:
פה חזקת בערה ועוד כו המיקל באל וגם בלא שהה ח׳ ימים בבמהה החמירו כר״ש:

◄►

רבינו גרשום

ודאי לית ליה דועירי. אבל סבר פחות מלי' מטנפת ומתעברת קודם השלמת לי' וילדת בתוך שנתה:
אמרינן דאמרי וילדת בתוך שנתה:
אמרין יולדת למקוטעין קודם השלמת ה' חדשים מיום ליום:
לגמריה. דלא אפר בתוך שנתה:
לא אמרין מקצת היום. כיו שום לי' דסוף טינוף ככולו כלומר דכבר שלמו ימי טינוף ובר ביום יכולה להתעבר ותלי ביום אחרון של שנתה אלא בעינן ל' של טינוף שלמים מעת לעת ואינה יולדת אלא בתחילת שנה שניה. ולסבריה אמרין מקצת היום ככולו:
מאי איכא בין

כ:

חלב פוטר איבא ביניהו.
פסק ר"ת דחלב אינו פוטר דלקמן בפירקין (דף כד.) מסקינן כרשב״ג דאמר כלוקח בהמה מניקה מעובד כוכבים דפטורה מן הצבורה דלא מרחמא אא״כ ילדה אבל מטעם חלב לחוד לא מיפטרטא אי לאו דאיכא ולד בזהה דחוינא דמרחמא ליה

ומניקתו וממוך כך מדקדק ר"ת דהכי

הלכתא דחיישין למיעוטא היכא דאיכא חזקה בזהה כי הכא שהיא בחזקת שלא ילדה ואפילו לא קיימא לן כרבי מאיר דמטער בזהיה דרוב תינוקות מטפחים (מה דף יא:) מטעם סמוך מיעוטא לחזקה להחמיר מיהא חיישין ואע״ג דבפ״ק דחולין (דף יא:) משמע דאין הלכה כר״מ אפילו להחמיר דקאמר לר״מ דחייש למיעוטא היכי אכלי בשרא משמע דאין הלכה כן דלא קאמר היכי אכלינן בישרא מכל מקום היכא דחזקה מסייעמו חיישין והכא איכא חזקה דהעמד בזהמה בחזקת שלא ילדה וסמוך מיעוטא דחולבות ואע״פ שאין יולדות לחזקה והא דאמרין פ״ק דחולין (דף ג:) דרוב מזיין אכל שחיטה מומחין הן ולא אמרינן סמוך מיעוטא דאין מומחין לחזקה דבהמה בחזקת איסור עומדת עד שלא נשחטה ההוא רוצא מזי הוא ושכיח טובא כענין שמינו בריש גיעין (דף ג:) ו[ואפילו לר״מ דחייש למיעוט׳ סתם ספרי דדייני מגמר גמירי והמיעוט לא שכיח ולא חייש ליה ר״מ כדאמרין בריש צנות כותים (מה דף זב.) וכן י״ל בזההיא דיצמות (דף קא:) דמים שאין להם סוף דדיעבד אשתו מותרת ולא אמרינן סמוך מיעוטא דנמלטים לחזקת אשת איש ו[ומה שהחמירו שם לבתמלה משום חומרא דאשת איש וגוסס נמי לא אזלינן ביה בתר רוצא להעיד עליו להשיא את אשתו ו[וגם באתרא דרוצא מסבלי והדר מקדשי ומיעוט מקדשי

והדר מסבלי דאיכא רוצא וחזקה להחירא חיישין למיעוטא להחמיר לפי גירסת רבינו חננאל בקדושין צפרק שני (דף נ:) ושם לתמוה אהא דפרקי

הכא לר״י יהושע דאמר חלב אינו פוטר מהא דלר״י יהושע ביצמות (דף קט.) יתמה מליאה אינה חוששת כדמפרש דלא חייש למיעוטא דזכרים ודומק מתוך כך לומר איפוך ומאי ו[קשה בזהה דיצמות ליכא חזקה בזהי מיעוטא אבל בזהי מיעוטא דחולבות איכא חזקה ולפיכך חייש ועל כרחין מתנימין דהתם נמי מוכחא דיש חילוק דרישא דלא תנשא ולא תמייס כו' מפרש התם מטעם סמוך מיעוט לחזקה ולא פליג עליה ר' יהושע דאין לומר דפליג בסיפא וה״ה ברישא דלדרכה הוה ליה לאשמועינן דפליג ברישא ואע״ג דאיכא חזקה וכ״ש בסיפא וי״ל ים כיון דמשכח ברייתא איפכא לא חש מלתרץ מיהו חימה דלמאי דמפיך כ״ש דתקשיין כן דכאן א״ר יהושע חלב פוטר אלמא לא חייש למעוטא ואע״ג דאיכא חזקה בזהה ובההיא דיצמות משמע דלא פליג ר' יהושע אלא בסיפא אבל ברישא מודה ואי הוה אמרינן דלא חשיי מיעוט דאיכא חזקה בזהה מה שהיא בחזקת שלא ילדה שאדרכה העמד ולד בחזקת שאינו קדוש בצבורה ו[שהוא חולין במעי אמו אז הוה אחי שפיר וגם הא דלר״ץ לומר איפוך אבל קשה דא״כ ר״ש בן גמליאל דסבר חלב אינו פוטר אלמא חייש למיעוטא ואע״ג דליכא חזקה בזהה וצריש כל הנלמאים (ע״ז דף מ:) משמע דלא חייש למיעוט ולא גור שאר מקומות אטו אותו מקום כדגור ר״מ מטעם דחייש למיעוט ועוד קשיא דבסוף אין מעמידין (שם דף נט:) משמע דר' יוחנן ו[סבר כר״מ יו' בגצינות בית אונייקי דסתמא כר' מאיר וטעמא דר״מ משום דחייש למיעוט כדמפרש בזההא פקא וצפ״ק דחולין (דף ה:) ו[דר' יוחנן אכל משחיטת כותי ולא חייש למיעוט החסודים כדקאמר ר״מ התם גבי יימס אע״ג דאיכא חזקה בזהה דלא נשחטה וי״ל דאיכא סתמי טובא דלא ו[חיישין למיעוטא ועוד דהתם סתם ואח״כ מחלוקת בריש כל הנלמאים פלוגתא דר״מ ורבנן אבל עוד ק' דלקמן (דף כד.)

משמע דר' יוחנן אית ליה הלכה כר״ש בן גמליאל גבי ההוא דררא חזיר כרוך אחר רחל ויש לתרץ דאין להחזיק כל הכותים כרשעים אלא ו[להרשע לבדו ועוד קשה דצפ״ עשרה יוספין (קדושין דף פ.) גבי רוב תינוקות מטפחים משמע דר' יוחנן סבר כרבנן דקתני שני דברים אין בזה דעת לישראל ועשאום חכמים כמו שיש בהן דעת לישראל ומיהו מזינו למימר דלעולם יו' ו[כדאמר דמילתיה דר״ש בן גמליאל ו[סבר ר' יוחנן כוונתיה בזההא דמשמע ו[דמדפטר מטעם דלא מרחמא להניק אא״כ ילדה ו[ונפקא מינה היכא דחזינן דהוה לה חלב קודם לידה נאם אח״כ ראינוה מניקה] דההיא לא מיפטרטא מטעם חלב אי לאו טעמא דלא מרחמא ולפי זה אפשר ו[דהוי רבן שמעון בן גמליאל סבר חלב פוטר ואין ראיה השתא לר״ת למיעוט היכא דאיכא חזקה בזהה מהא דפסקינן ילא הלכה כרבן שמעון בן גמליאל ומיהו קשה דר״ש בן גמליאל יס דאמר כל ששהה לי' יום באלם אינו נפל הא לא שיה ספיקא הוי יס ומפרש ו[אם לא כלומר אפילו נפל מן הגג או אכלו ארי אלמא חייש למיעוט נפלים וצריש כל הנלמאים לא חייש למיעוט ובלאו קשיא דרשב״ג קשיא נמי הלכתא אהלכתא ו[דלא חיישין למיעוט כדמשמע בחולין דלא פריך היכי אכלינן בישרא ובההיא דשבת (דף קל.) קיימא לן כרשב״ג כדמוכח התם וי״ל דמן הדין היה לנו לפסוק כרבנן ואדרבנן סמיכין בשעת הדחק כדמוכח בזהחולץ (יצמות דף לו.) אלא ו[מדרבנן החמירו ביצמה הואיל ומת מוך שלשים ואע״פ שנפל מן הגג או אכלו ארי שמה ישתקע הדבר ויאמרו העולם שפיהק ומת ויצא לידי לעו וקלקול ולכן עשאוהו כספק גם לענין אצילות שלא יצא להקל יו' צעדות ועוד שבכל מקום הלכה כדברי המיקל בצאל וצלא שיה ח' ימים בצמהה העמידו כרבן שמעון בן גמליאל דאי לא הא לא קיימא

הלוקח בהמה פרק שלישי בבורות

לגמריה לא אמרינן יולדם למקוטעין.
הלכך לא נקט סוף ששה:
לפצריה אמרינן.
דלא גמר בזהמה מאשהו.
מקלת יום אחרון של חדש חמישי לעבודה ככולה ויולדת צו ציום הלכך אפילו אית לן דועירי ונתעצרה במרחשון יולדת ציום אחרון של אדר דהוי שנמו:
מקלם היום.
שגמר חדש חמישי או של טינוף:

ה״ג לגמריה לא אמרינן מקלם היום ככולו:
מאי איכא צין ר' עקיבא לר' יהושע.
דבצנרי מהכי מי ילדה:
חלב פוטר.
אם חולצת אפילו בתוך שנתה או שנולדה בצית ישראל ו[לא ראינוה יולדת עד לאחר שנתה והרי היא חולצת:
ר' יהושע סבר.
טינוף פוטר ולא חלב:
היפס לה חמוסא.
אשה שהלכה היא ובעלה למדינת הים ומת בעלה בלא בנים ואח אין לו ויש לה חמומה במקומה שלאת משם:
אינה חוששת.
שמה נולד בן לחמיה והיא וואל וזוקה ליבס:
יאלם מליאש.
שהיתה חמומה מעוברת כשיטה זו משם חוששת:
ומהלא נקיבוס.
שאינה וזקקת לייבוס:
אלא איפוך.
מלמא דר' יהושע סבר טינוף פוטר והוא הדין לחלב ואמא ר' עקיבא למימר כל שידוע שצרכה ואפילו על ידי טינוף אין כאן לכהן כו' ספק ואפילו חולצת:
ופסניו.
בניחומא:
ו גדייש.
נקט משום דדרכה לילד וולדות הרבה בעיבור אחד:
אני ראיתי גדייש שעישרה בתוך שנתה.
כלומר בתוך אותה שנה שלדה השלש צנות חזרו הצנות וילדו עד שנכנסו כולן לדיר להתעשר בצומה שנה הן וצונותיהם.
ולקמן [כא.] צעי מאי נפקא מיניה ו[ו לת״ק:
לימא

איירי דאיכא חדא דלא סגיא בלא שלש תנא כולוה דילדו שלש שלש ולמה לי למיתני שלש בלל לילדו כולוהו תרתי ותיהדר איהי ותוליד בהדיהן ליבא

דפרקי דבריה לדבריו כיון דחולבות פטורה דהיינו ידוע דאינה חולבת אלא אייִכ דחייש דחייש לטינוף דהיינו מיעוט דמיעוט מטנפת חייש נמי למיעוט דחולבות אע״ג דלא יולדת וחייבת בבכורה היתה לה חמות.
במדינת הים.
לאשה שהלך בעלה וצורחה למדינת הים אינה חוששת שמה ילדה בין וזוקקת לו:
אבל יצאה מלאה.
כלומר מעוברת חוששת ור' יהושע אומר אינו חוששת ותינשא:
אלא איפוך.
ר' יהושע אמר חלב פוטר כי היכי דפטר טינוף:
רב עקיבא אומר לא פטר.
אלא כל שידוע שוראי ביכרה ולא קשיא הא דרבי יהושע אדריבי יהושע:
והתניא.
סיועא:
גדייה שלדה ג' בנות.
בבת אחת בסוף שנתה:
וכל בנות ילדה ג' ג'.
בהשלמת שנתן:
כולן ביהר.
להתעשר חוץ מן הגדייה:
להכי קתני כולן בנכסות לידר משום דאמרין לקמן דאין מעשרין משל אשתקד על של שנה זו:
אני ראיתי:
גדייה שעישרה בנותיה:
בתוך שנתה.
שבאות משנתיה נולדו ולא משתבח הדורין הבנות וולדויהן בשנה אחת אלא בשנה מעוברת להעשר

בנות.
כגון שהיא ילדה בתחילת שנה ובנותיה בסוף שנתן:
ותיהדר איהי.
הגדייה ותוליד בהדיהו והויין י' בין

מסורת הש״ס

(א למקוטעין ז״ק, ג) [נפסחים ד. וש״ן, א] יצמות קיט, (ד) [נסח איתא חמות], (ה) [נתוספתא רפ״ן, ו] מלשה הס״ד ומה״ד מקלמ״ד יום אחרון של גמר חדש חמישי לעבודה או של טינוף וילדת צו ציום הס״ד ומה״ד הי״ג לגמריה לא וכו׳ ככולו הלכך אפילו אית וכו׳ שנתו הס״ד ומה״ד מאי איכא ז״ק, ו] דאית ליה הלכה כסתם. ז״ק, ח) בעיקר מילתיה. ז״ק, ט) דפטור. ז״ק, י) דרשב״ג סובר חלב. ז״ק, יא) בפי ר״א לא אלא היבא אפילו. ז״ק, יב) דק״ל כרבנן דלא חיישי למיעוט. ז״ק, יג) דרבנן. ז״ק,

◄►

הגהות הב״ח

(א) גבי יולדת למקוטעין והבא מקלמ״ד:
(ב) רש״י וסבא נחמל:
(ג) רש״י ד״ס ראינו וכו׳ וליא ו[אלו ראינו וכו׳ מאי נפקא מיניה בין ר״ש לת״ק:

◄►

מוסף רש״י

היתה לה חמורתה.
במדינת הים וספילא לא היה לה שם ואין יבס לו, אינה חוששת.
שמה נקט לה יבס, אע״ג דחיישין לגיל שמה ילדה כיה, התם אלא דכל מה דילדה צרה בין יבס בין נקבה מפסיק לה להא ממס, אבל חמות דאי נמי ילדה לא זקוק לה להך אלא אם כן ילדה וכו', וכולי האי לא חיישין שמה ילדה וזכר היה (יבמות קיט.) יצאה מליאה.
יתמה חמות מעוברת, חוששת.
שמה זכר היה (שם.) אינה חוששת.
דאיכא למימר שמה הפילה ואם מפלו לומר לא הפילה שמה נקבה היתה (שם.)

◄►

רבינו גרשום (הושבן)

חלב פוטר איבא ביניהו.
אם חולבת היא בתוך שנתה.
ר' עקיבא אמר.
כל שידוע שביכרה לדבריו כיון דחולבות פטורה דהיינו ידוע דאינה חולבת אלא אייִכ דחייש דחייש לטינוף דהיינו מיעוט דמיעוט מטנפת חייש נמי למיעוט דחולבות אע״ג דלא יולדת וחייבת בבכורה היתה לה חמות.
במדינת הים.
לאשה שהלך בעלה וצורחה למדינת הים אינה חוששת שמה ילדה בין וזוקקת לו:
אבל יצאה מלאה.
כלומר מעוברת חוששת ור' יהושע אומר אינו חוששת ותינשא:
אלא איפוך.
ר' יהושע אמר חלב פוטר כי היכי דפטר טינוף:
רב עקיבא אומר לא פטר.
אלא כל שידוע שוראי ביכרה ולא קשיא הא דרבי יהושע אדריבי יהושע:
והתניא.
סיועא:
גדייה שלדה ג' בנות.
בבת אחת בסוף שנתה:
וכל בנות ילדה ג' ג'.
בהשלמת שנתן:
כולן ביהר.
להתעשר חוץ מן הגדייה:
להכי קתני כולן בנכסות לידר משום דאמרין לקמן דאין מעשרין משל אשתקד על של שנה זו:
אני ראיתי:
גדייה שעישרה בנותיה:
בתוך שנתה.
שבאות משנתיה נולדו ולא משתבח הדורין הבנות וולדויהן בשנה אחת אלא בשנה מעוברת להעשר